

דף חזרה למבחן בלשון – כיתות י' ינואר 2024

תלמידים יקרים, בחלק א במבחן בלשון יופיע טקסט ועליו שאלות הבנה שונות.
שאלות לדוגמה:

- 1. מהי הטענה המרכזית בטקסט?**
טיפ: כדי למצוא את הטענה המרכזית בטקסט שאלו את עצמכם – מהי הדילמה בטקסט? במה הכותב רוצה לשכנע את הקוראים? דוגמה לטענה מרכזית: התנדבות בקהילה תורמת למי שמתנדב ולמי שמקבל את עזרת המתנדב. (הדילמה היא – האם כדאי להתנדב? הכותב ינסה לשכנע את הקוראים שכדאי להתנדב כי זה מועיל להם ולסביבה).
- 2. מהו הנושא המרכזי בטקסט?**
טיפ: חפשו איזה נושא חוזר פעמים רבות בטקסט, איזה נושא הכותב מסביר, מדגים, מבסס באמצעות מחקרים וכד'. דוגמה לנושא מרכזי בטקסט: התרומה של ההתנדבות למתנדבים ולסביבה.
- 3. כיצד מבסס הכותב את טענתו/ מהו מערך ההצדקות של הכותב לביסוס טענתו?**
טיפ: חפשו הסברים, מחקרים, ציטוט מומחים, דוגמות, סיפור אישי, השוואה טענת נגד והפרכתה וכד' שמוכיחים את טענת הכותב.
- 4. העתיקו מפסקה ד את טענת הנגד.**
טיפ: חפשו משפט שמנוגד לטענת הכותב. (אם הכותב טוען שהתנדבות מיטיבה עם המתנדב, טענת הנגד עשויה לטעון שהיא פוגעת בו).
- 5. העתיקו את הפרכת טענת הנגד משפסקה ד.**
טיפ: חפשו משפט שבו הכותב מוכיח שטענת הנגד שגויה. במשפט זה תופיע לרוב מילת הסתייגות (שמציינת אי הסכמה): אבל, אך, למרות, אף על פי ש ועוד.
- 6. הסבירו לשם מה מציג הכותב טענת נגד ומפריך אותה.**
טיפ: הצגת טענת הנגד והפרכתה מבססות את טענת הכותב. הכותב מציג מגוון של עמדות ומפריך את העמדה שאינה עולה בקנה אחד עם עמדתו. כך הוא מוכיח שהוא מודע לכל העמדות הקיימות, ולאחר שחשב והתעמק בסוגיה, הוא בחר בעמדה שהציג.
- 7. איזה טענה הדוגמות בפסקה ב מפריכות?**
טיפ: הפרכה של טענה = הוכחה שהטענה אינה נכונה. לדוגמה- במאמר תופיע דוגמה על נערה ששיפרה את יכולת הכתיבה שלה לאחר שנעזרה בChatGPT. הדוגמה הזו יכולה להפריך את הטענה שChatGPT פוגע ביכולת הכתיבה של בני נוער.
- 8. לעיתים הכותבים מציגים סיפור אישי/ מחקר/ רצף של שאלות. לשם מה מציגה הכותבת את הסיפור האישי בפסקה א?**
טיפ: חשבו איזו טענה הכותבת רוצה לחזק באמצעות הסיפור/ השאלות/ המחקר. לדוגמה: אם הטקסט פותח בסיפור אישי על נערה שמתנדבת במעון ונתרמת מכך, ייתכן שהכותבת רוצה לחזק את הטענה שהתנדבות מועילה למי שמתנדב.

תחביר

בחלק ב יופיעו שאלות בתחביר על הנושאים האלה:

1. **נשוא = הפעולה במשפט. נושא = מבצע הפעולה. נושא+נשוא = למדתי, למדתם, אלמד וכד'.** לדוגמה: אנחנו לומדים לשון בהנאה. (אנחנו= נושא, לומדים= נשוא).

2. **נשוא מורחב:** קיימים שלושה דגמים של נשוא מורחב:
- **פועל+ז+פועל:** הבחירות **הולכות וקרבות** (הולכות וקרבות=נשוא מורחב)
- **ניב/ ביטוי:** הספר החדש **יצא לאור** בינראה. (יצא לאור=נשוא מורחב)
- **צורה מודאלית+שם פועל:** רוני **מיטיב לנגן** בגיטרה. (מיטיב לנגן= נשוא מורחב)

3. זכרו- לפני נושא **לא** תבוא מילת יחס. (בשיעורי לשון אנחנו משתמשים במחשב. אנחנו= נושא, משתמשים= נשוא)

4. משלים פועל: כל המילים שמוסיפות מידע **לפועל**.

אנחנו לומדים **לשון / באמצעות מחשב/ במהלך השנה/ עם טלי/ בחדר 2.9 / משלימי שם:** כל המילים שמוסיפות מידע **לשם**. עונה ע להשאלות: איזה? כמה? כל/ רוב/ שני (כמה?) תלמידי הכיתה (אילו?) לומדים לשון. זכרו את השיר כושי קטן ☺

6. סוגי משפטים: קיימים שלושה סוגי משפטים -

- **משפט פשוט:** יופיע בו נושא אחד ונושא אחד. לדוגמה: יורד היום גשם.
- **משפט מורכב:** יופיעו בו שני נושאים ושני נושאים+ מילת שעבוד (אם, כשכש"ה, שאלה, ציטוט). **בזמן שירד גשם** (פסוקית), הופיעה קשת צבעונית (עיקרי).
- **משפט איחוי/ מאוחה/ מחובר:** יופיעו שני נושאים ושני נושאים וביניהם מילת קישור (ו..אך..אבל..למרות זאת... אף על פי כן... כמו כן...)

7. **צורת הבינוני:** הכוונה לצורות שהן **פועל בהווה**, ובמשפטים מסוימים הן שם **עצם** או **שם תואר**. דוגמות:

- איתן היקר **שומר** (פועל- הוא שומר עכשיו) על בית הספר.
- איתן **השומר** יצא לסיור (**שם עצם**- השומר).
- הזוג **המאושר** (שם תואר- איזה זוג?) צעד לחופה.

תלמידים יקרים,

נתזמן לכם השבוע משימות חזרה למבחן בסביבת **לשון לתיכון 30%** (משימות רשות, לא חובה). תוכלו לתרגל ולבדוק את ידיעותיכם.

בהצלחה

צוות לשון: נורית, טלי, דנה ושרון

